

राज्यातील विना अनुदानित व कायम विना अनुदानित शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयात शिक्षण शुल्क निश्चित करण्यासाठी नवीन शिक्षण शुल्क समिती गठीत करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: शुल्क-२०१२/प्र.क्र. १८३/१२ मशि-२
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
तारीख: ०५ जुलै, २०१३

प्रस्तावना :-

मा. सर्वोच्च न्यायालयाने टीएमए पै फौडेंशन विरुद्ध कर्नाटक राज्य या न्यायालयीन प्रकरणी ११ न्यायाधिकांच्या खंडपीठाने दिलेल्या निर्णयानुसार शासन निर्णय क्र.युएसजी-२००३/(८५/०३)/विशि-४, दि.२४/९/२००३ अन्वये गठीत करण्यात आलेल्या शिक्षण शुल्क समितीकडून राज्यातील विना अनुदानित व कायम विना अनुदानित शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयात शिकविल्या जाणाऱ्या अभ्यासक्रमाचे शिक्षण शुल्क निश्चित करण्यात येत आहे. दरम्यान राष्ट्रीय अध्यापक शिक्षण परिषद, नवी दिल्ली यांनी त्यांची अधिसूचना क्र.एफ नं.५१-३/२००९/पीटी/एनसीटीई(एन अँड एस), दिनांक २५ ऑगस्ट, २०१० अन्वये National Council For Teacher Education (Guidelines for regulation of tuition fees and other fees chargeable by unaided teacher education Institutions) Amendment Regulation, २०१० निर्गमित केली आहे. सदर विनियमातील तरतुदीनुसार विना अनुदानित व कायम विना अनुदानित शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयात अभ्यासक्रमाचे शिक्षण शुल्क निश्चित करण्यासाठी शिक्षण शुल्क समितीची रचना विहित केली आहे. या पार्श्वभूमीवर श्री साईबाबा ग्रामीण विकास संस्था तसेच प्राचार्य, श्री साईबाबा अध्यापक महाविद्यालय, गडचिरोली यांनी मा. उच्च न्यायालय, खंडपीठ नागपूर येथे दाखल केलेल्या याचिका क्र.२९११/२०१० अन्वये सध्या अस्तित्वात असलेल्या शिक्षण शुल्क समितीकडून विना अनुदानित शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयांतील अभ्यासक्रमाचे शुल्क निश्चित करण्याच्या अधिकारितेच्या वैधतेबाबतचा प्रश्न उपस्थित केला होता. शिक्षण शुल्क समितीनेही राष्ट्रीय अध्यापक शिक्षण परिषद विनियमानुसार विना अनुदानित शिक्षणशास्त्र अभ्यासक्रमाचे शुल्क निश्चित करण्याचे अधिकार शिक्षण शुल्क समितीस नसल्याची भूमिका घेतली होती. सदर न्यायालयीन प्रकरणी मा. उच्च न्यायालय, खंडपीठ, नागपूर यांनी National Council For Teacher Education (Guidelines for regulation of tuition fees and other fees chargeable by unaided teacher education Institutions) Amendment Regulation, २०१० मधील तरतुदीनुसार शिक्षण शुल्क समिती गठीत करण्याचा निर्णय दिला आहे. त्या अनुषंगाने उपरोक्त विनियमानुसार राज्यातील विना अनुदानित व

कायम विना अनुदानित शिक्षणशास्त्र अभ्यासक्रमाचे शिक्षण शुल्क निश्चित करण्यासाठी स्वतंत्र शिक्षण शुल्क समिती गठीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

National Council For Teacher Education (Guidelines for regulation of tuition fees and other fees chargeable by unaided teacher education Institutions) Amendment Regulation, २०१० मधील नियम ५ मधील तरतुदीनुसार राज्यातील विना अनुदानित व कायम विना अनुदानित शिक्षणशास्त्र अभ्यासक्रमाचे शिक्षण शुल्क निश्चित करण्यासाठी पुढीलप्रमाणे शिक्षण शुल्क समिती गठीत करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे :-

१.	प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग	अध्यक्ष
२.	प्रधान सचिव, वित्त विभाग किंवा त्यांचा प्रतिनिधी	सदस्य
३.	प्रधान सचिव, शालेय शिक्षण विभाग किंवा त्यांचा प्रतिनिधी	सदस्य
४.	Institutional finance, Cost Accountancy and Economics यामधील २ तज्ञ व्यक्ती नामनिर्देशनाने १) प्राचार्य, सिडनहॅम वाणिज्य, महाविद्यालय, मुंबई, २) एक सनदी लेखापाल	सदस्य
५.	खाजगी शिक्षक प्रशिक्षक संघटनेचा १ प्रतिनिधी नामनिर्देशनाने	सदस्य
६.	सह संचालक, उच्च शिक्षण, मुंबई	सदस्य
७.	संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे	सदस्य सचिव

नामनिर्देशित समिती सदस्यांचा कार्यकाल: नवीन शिक्षण शुल्क समितीतील नामनिर्देशित सदस्यांचा कार्यकाल ३ वर्षांचा राहिल.

समितीची कार्यक्षेत्र : शिक्षण शुल्क समिती राज्यातील अकृषी विद्यापीठांशी सलंगनीत विना अनुदानित/कायम विना अनुदानित शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयातील बी. एड, एम. एड या अभ्यासक्रमांचे शुल्क निश्चित करील.

समितीच्या जबाबदाऱ्या :

१. राज्यातील अकृषी विद्यापीठ क्षेत्रातील प्रत्येक विना अनुदानित/कायम विना अनुदानित शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयातील अभ्यासक्रमासाठी शैक्षणिक शुल्क लागू करण्यासंबंधी सूत्र तयार करणे व त्यास योग्य प्रमाणात प्रसिध्दी देणे,
२. शिक्षण शुल्क निश्चितीचे प्रस्ताव सादर करण्यासाठी कार्यपध्दती विहित करणे,
३. दरवर्षी शिक्षण शुल्क निश्चितीचे प्रस्ताव सादर करण्यासाठी वेळापत्रक जाहीर करणे.
४. विहित मुदतीत शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयांनी प्रस्ताव सादर न केल्यास विलंब कालावधीसाठी दंडात्मक शुल्क आकारणीचे दर विहित करणे.

५. संबंधित महाविद्यालयांचे शैक्षणिक शुल्क निश्चित करण्यासाठी सदर संस्थेची स्थापना, कार्यक्षेत्र, शिकविण्यात येणारे अभ्यासक्रम, विद्यार्थी संख्या व त्यासंदर्भात एन.सी.टी.ई./शासन इत्यादी यांनी विहित केलेले निकष याची माहिती प्राप्त करून घेणे.
६. शैक्षणिक अभ्यासक्रम राबविण्याच्या पध्दती, कार्यभार व त्यावरील नियुक्त्या, परीक्षा पध्दती व त्यावरील खर्चाची माहिती घेणे व पुढील पाच वर्षातील संस्थेच्या विकासात्मक कार्याची माहिती घेणे, यासाठी योग्य ती कार्यपध्दती विहित करणे,
७. महाविद्यालयांनी सादर केलेल्या प्रस्तावात दिलेली माहिती ही वस्तुस्थितीनुरूप असल्याबाबतची खातरजमा करून/प्रस्तावाची तपासणी करून विहित करण्यात आलेल्या सूत्रानुसार संबंधित संस्था/महाविद्यालयातील शिक्षणशास्त्र अभ्यासक्रमाचे शुल्क एक महिन्याच्या आत निश्चित करणे.
८. शुल्क प्रमाणित करतांना शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयाकडून उपलब्ध झालेल्या माहितीची पडताळणी करून शुल्क निश्चिती करणे. मात्र, यासंदर्भात तक्रार प्राप्त झाल्यास वा वाद निर्माण झाल्यास त्याबाबत तपासणी पथकामार्फत प्रत्यक्ष तपासणी करून वस्तुस्थितीनुसार तक्रार निवारण करण्याचे अधिकार शासनाकडे असतील.
९. महाविद्यालयांनी प्रस्तावित केलेल्या व समितीने निश्चित केलेल्या शुल्काची अंमलबजावणी संस्थांनी करून त्याचा अहवाल शासनास, विद्यापीठास, संबंधित आयोगास एन.सी.टी.ई. इत्यादी यांना कळविल्याची खात्री करणे व एक प्रत समितीकडे ठेवणे.
१०. समितीने निश्चित केलेले शुल्क हे पुढील ३ वर्षासाठीच लागू राहिल. त्यानंतर पुढील कालावधीसाठी हे शुल्क पुन्हा निश्चित करून घ्यावे लागेल.

शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयांकडून शिक्षण शुल्क समितीने आकारावयाचे शुल्क:-

राज्यातील मान्यताप्राप्त शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयांनी शिक्षण समितीकडून शिक्षण शुल्क निश्चित करताना समितीकडे नोंदणी करणे आवश्यक असून त्यापोटी भरावयाच्या नोंदणी शुल्काचे दर पुढीलप्रमाणे राहतील :-

अ.क्र.	अभ्यासक्रम	संस्था/विद्यापीठाचे ठिकाण	नोंदणी शुल्क
१.	शिक्षणशास्त्र पदवी (बी. एड)	राज्यातील महाविद्यालये	रु.३०,०००/-
२.	शिक्षणशास्त्र पदव्युत्तर (एम. एड)	राज्यातील महाविद्यालये	रु.४५,०००/-
३.	शिक्षणशास्त्र पदवी/पदव्युत्तर (बी. एड./ एम. एड)	इतर राज्यातील महाविद्यालये	रु.२ लक्ष
४.	शिक्षणशास्त्र पदवी/पदव्युत्तर (बी. एड./ एम. एड)	विदेशी संस्था/विद्यापीठे	रु.५ लक्ष

समितीचे कार्यालय

समितीचे कार्यालय शासकीय शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, महापालिका मार्ग, धोबी तलाव, मुंबई येथे राहिल. यासाठी शासकीय शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयाच्या परिसरातील १ खोली कार्यालयासाठी उपलब्ध करून देण्यात येईल. तसेच समितीच्या बैठकीसाठी शासकीय शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयाकडून सेमिनार हॉल उपलब्ध करून देण्यात येईल.

समितीच्या दैनंदिन कामकाजासाठी खालीलप्रमाणे पदनिर्मिती करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे:-

अ.क्र.	पदनाम	पदसंख्या	स्वरूप	वेतनश्रेणी
१	सह संचालक, उच्च शिक्षण	१	कायम स्वरूपी	१५६००- ३९१०० ग्रेड पे. ७६००
२	प्रशासकीय अधिकारी (वर्ग-१)	१	कायम स्वरूपी	१५६००- ३९१०० ग्रेड पे. ५४००
३	वरिष्ठ लिपिक	१	कायम स्वरूपी	५२००-२०२०० ग्रेड पे. २४००
४	कनिष्ठ लिपिक (रोखपाल)	१	कायम स्वरूपी	५२०० - २०२०० ग्रेड पे. १९००
५	लिपिक	२	कंत्राटी	रु ७०००/- दरमहा
६	लघुलेखक	१	कंत्राटी	रु ७०००/- दरमहा
७	शिपाई	२	कंत्राटी	रु ४०००/- दरमहा
८	सफाई कामगार	१	कंत्राटी	रु ४०००/- दरमहा
९	कामाचा ओघ विचारात घेवून साधारणतः ६ महिन्यांकरिता कंत्राटी पध्दतीने ४ लिपिक (यादी तपासणी / लेखा परीक्षणकरीता)	४	कंत्राटी	रु ७०००/- दरमहा

सन २०१३-१४ हे नवीन शैक्षणिक वर्ष काही काळातच सुरु होत आहे. राज्यातील विना अनुदानित व कायम विना अनुदानित शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयातील अभ्यासक्रमाचे शिक्षण शुल्क निश्चित करण्यासाठी शिक्षण शुल्क समितीचे कार्यालय सुरु करण्यापासून ते पुर्ण क्षमतेने कार्यान्वित होण्यास काहीसा कालावधी लागेल. शैक्षणिक वर्ष सुरु होण्यापूर्वी शिल्लक असलेल्या अत्यल्प कालावधीत शिक्षण शुल्क समिती काम सुरु करू शकत नसल्याने समिती कार्यान्वित होईपर्यंत शासन निर्णय क्र.युएसजी-२००३/(८५/०३)/विशि-४, दि.२४/९/२००३ अन्वये गठीत करण्यात आलेली शिक्षण शुल्क समिती शुल्क निश्चितीचे काम पाहिले.

समिती कार्यान्वित करण्यासाठी पहिल्या वर्षी कार्यालय सुरु करण्यासाठी पुर्व तयारी/खर्च (उदा.दुरुस्ती, नुतनीकरण, दुरध्वनी व विद्युत जोडणी, संगणक व इंटरनेट, कार्यालयीन स्टेशनरी व यंत्रसामुग्री इ.) रु.३० लक्ष, कार्यालय सुरु झाल्यानंतर येणारा खर्च (कार्यालयीन खर्च) रु.५ लक्ष (आवर्ती) व नियुक्त करण्यात येणाऱ्या अधिकारी/कर्मचारी यांच्या वेतनासाठी रु.२५ लक्ष (आवर्ती) असा एकूण अंदाजे रु.६० लक्ष इतक्या खर्चास मान्यता देण्यात येत आहे.

पहिले वर्ष वगळता पुढील हंगामी आर्थिक वर्षात येणाऱ्या संभाव्य खर्चाच्या रकमेतून समितीकडे अगोदरच्या वर्षात जमा झालेला निधी वजा करुन उर्वरित रक्कम शासनाकडून उपलब्ध करुन देण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

आर्थिक तरतुद उपलब्ध झाल्याशिवाय कायमस्वरुपी अथवा कंत्राटी पध्दतीवरील कर्मचाऱ्यांची नियुक्ती केली जाणार नाही याची संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी दक्षता घ्यावी.

याबाबतचा सन २०१३-१४ व त्यापुढील खर्च मागणी क्रमांक-डब्ल्यू २२०२ - सर्वसाधारण शिक्षण, ८०सर्वसाधारण, ००१ संचालन व प्रशासन (०१)(०२) समिती, पंचवार्षिक योजनातर्गत योजना (२२०२५१०९) या लेखाशिर्षाखालील उपलब्ध तरतूदीतून भागविण्यात यावा.

हा शासन निर्णय वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्यांच्या अनौ. संदर्भ क्र.४२७/व्यय-५, दिनांक २२.५.२०१३ नुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१३०७०५१५०१३७९६०८ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

र. बा. मयेकर

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा. उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. अप्पर मुख्य सचिव (नियोजन विभाग), मंत्रालय, मुंबई.
५. प्रधान सचिव, (वित्त विभाग), मंत्रालय, मुंबई .

६. संचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मुंबई.
७. प्रधान सचिव, विधानमंडळ, सचिवालय, मुंबई.
८. संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
९. सर्व विभागीय सह संचालक, उच्च शिक्षण.
१०. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, मुंबई/ नागपूर.
११. महालेखापाल (लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र, मुंबई/ नागपूर.
१२. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
१३. मा. मंत्री (उच्च व तंत्र शिक्षण) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
१४. मा. राज्यमंत्री (उच्च व तंत्र शिक्षण) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
१५. प्रधान सचिव (उच्च व तंत्र शिक्षण) यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.
१६. सर्व अवर सचिव / कार्यासन अधिकारी उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१७. निवड नस्ती (मशि-२).